

Măsura Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și forestiere

Articole care stau în baza măsurii

Articolele 20 (b) (iii) și 28 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005, Articolul 19 și punctul 5.3.1.2.3 din Anexa II a Regulamentului (CE) nr.1974/2006, articolul 34 și Anexa VIII – secțiunea II (3) din Tratatul privind aderarea României la Uniunea Europeană

Codul măsurii 123

Motivația sprijinului

În România industria alimentară reprezintă principala piață de desfacere pentru produsele obținute în sectorul primar. Numărul întreprinderilor din industria alimentară a crescut în perioada 1998–2006 cu 585 de unități, ajungând în prezent la un număr de aproximativ 11.000. Ponderea industriei alimentare în cadrul industriei prelucrătoare a fost relativ ridicată, de circa 12% din valoarea producției industriale în 2005, dar în scădere treptată, cu 4% față de anul 1998, ceea ce înseamnă că sectorul alimentar, alături de întregul sector al industriei prelucrătoare trece printr-o perioadă de restructurare.

Producția principalelor produse alimentare a avut evoluții diferite în perioada de referință. Astfel, s-au înregistrat creșteri ale producției (fizice) în cazul unor grupe de produse, cum ar fi: preparate din carne, produse lactate proaspete și brânzeturi, uleiuri comestibile, iar pentru alte grupe de produse (conserve din legume și fructe, lapte de consum, făină de grâu și secară) s-au înregistrat scăderi.

În ceea ce privește dimensiunea întreprinderilor din industria alimentară, două treimi din acestea sunt de dimensiuni mici (sub 9 angajați) iar în jur de 1% sunt foarte mari (peste 250 angajați). În aceste condiții, microîntreprinderile și întreprinderile mici și mijlocii, îndeosebi cele mai bine poziționate (care nu numai procesează dar și produc materia primă necesară), joacă un rol tot mai important în obținerea de produse cu o mai mare valoare adăugată.

Îmbunătățirea calității materiei prime și restructurarea unităților agro-alimentare au devenit obiective principale încă din perioada de preaderare a României la Uniunea Europeană. Comisia Europeană a acordat o perioadă de tranziție, până la 31 decembrie 2009, pentru unitățile de procesare a laptelui și a cărnii, în vederea alinierii acestora la cerințele de igienă comunitare pentru îmbunătățirea calității acestor materii prime și obținerii unor produse eligibile pentru schimburi intracomunitare. În plus, cererea consumatorilor pentru produse de calitate superioară este în creștere în perioada următoare. Astfel, situația din iunie 2007, privind asigurarea conformității în sectorul producției și prelucrării cărnii (carne roșie și de pasăre), arată că din numărul total de 425 de unități, 123 de unități corespund normelor Uniunii Europene și sunt autorizate pentru schimburi intracomunitare, iar 302 sunt aprobate pentru perioada de tranziție până la 31.12.2009.

În sectorul lapte și produse lactate, numărul total de unități este de 259, din care 52 de unități corespund normelor Uniunii Europene și sunt autorizate pentru schimburi intracomunitare, iar 207 sunt aprobate pentru perioada de tranziție până la 31.12.2009.

Deficitul balanței comerciale de produse agro-alimentare, de aproximativ 1,3 miliarde Euro (la nivelul anului 2005), precum și analiza structurii exporturilor de produse alimentare demonstrează că există o pondere ridicată a produselor alimentare neprocesate, comparativ cu cele procesate, determinată de slaba competitivitate a acestora.

În industria alimentară se remarcă încă un grad redus de specializare a întreprinderilor, o productivitate scăzută a muncii, un grad redus de utilizare a inovațiilor, un nivel tehnic

necorespunzător, precum și neconformitate cu standardele comunitare. De asemenea, utilizarea energiei din surse regenerabile este o alternativă pentru reducerea costurilor de producție și creșterea eficienței economice a întreprinderilor de procesare.

Îmbunătățirea marketingului reprezintă de asemenea o premisă a creșterii competitivității. Prin urmare, crearea și dezvoltarea unui sistem de colectare și depozitare a materiilor prime agricole promovat în principal, de formele asociative (de ex. grupuri de producători) devine o necesitate imediată în vederea obținerii de produse corespunzătoare din punct de vedere cantitativ și calitativ solicitărilor pieței.

Întreprinderile se confruntă și cu o serie de dificultăți legate de managementul deșeurilor acumulate în timpul activității productive. Pentru a reduce impactul negativ asupra mediului, este necesar ca întreprinderile de procesare să acorde o atenție sporită realizării de investiții pentru creșterea valorii adăugate a subproduselor rezultate.

În perioada 2000-2006, prin Măsura 1.1 "Îmbunătățirea prelucrării și marketingului produselor agricole și piscicole" din cadrul Programului SAPARD, a fost alocat un sprijin financiar în valoare de 379,51 milioane Euro (fonduri publice) pentru înființarea și modernizarea unităților de procesare, prelucrare și marketing a produselor agricole și piscicole. Majoritatea investițiilor realizate au vizat implementarea cerințelor acquis-ului comunitar, condiții ce trebuiau îndeplinite până la data aderării.

Din 202 obiective de investiții finalizate în cadrul Măsurii 1.1 „Îmbunătățirea procesării și comercializării produselor agricole și piscicole”, reprezentând obiective noi și modernizări, un număr de 85 aparțin sectorului „Carne și ouă”, 48 sectorului „Lapte și produse lactate”, 27 sectorului „Cereale”, 24 sectorului „Vin”, 17 sectorului „Legume-fructe și cartofi”, iar 1 obiectiv sectorului „Oleaginoase”. S-au creat astfel un număr de 2.232 locuri de muncă, din care cele mai multe în sectorul de procesare carne (1.243) și lapte (515).

Deși industria alimentară a beneficiat în perioada de preaderare de sprijin financiar prin Programul SAPARD și programe naționale, acest sector continuă să se confrunte cu lipsa conformității cu standardele comunitare, cu sistemele internaționale de management al calității produselor și de Analiză a Pericolelor și Punctelor Critice de Control (HACCP).

Sectorul de procesare agro-alimentar joacă un rol foarte important nu numai în crearea de noi oportunități pentru ocuparea forței de muncă, dar și în nutriție și sănătate publică.

Numeroase comunități rurale din zonele bogate în păduri se bazează semnificativ pe procesarea produselor forestiere lemnoase și nelemnoase. Spre deosebire de lemn, care este principalul produs al pădurii recompensat de piețele existente, produsele nelemnoase ale pădurii includ semințe, fructe, frunze, rășini, taninuri, ciuperci, plante medicinale și alte asemenea. Sectorul de recoltare și procesare a produselor pădurii nu este însă suficient de dezvoltat, în condițiile în care întreprinderile implicate sunt adesea de foarte mică dimensiune și au dotări limitate, necesitând investiții pentru atingerea standardelor comunitare, privind calitatea produselor, protecția mediului și asigurarea protecției muncii. Unitățile existente de procesare a produselor forestiere se confruntă cu probleme cauzate de vechimea și uzura instalațiilor și mașinilor de recoltare, transport și procesare, valoarea adăugată scăzută a produselor precum și de volumul scăzut al vânzărilor, având implicații directe asupra productivității muncii și a output-ului socio-economic. În plus, există o utilizare limitată a deșeurilor rezultate din operațiunile de procesare în scopuri energetice, cum ar fi rumegușul, care crează probleme de mediu suplimentare. Astfel, sunt necesare investiții pentru modernizarea tehnologiilor de producție cu scopul de a crește valoarea adăugată și calitatea produselor și prin aceasta eficiența generală a acestei activități.

Se prevede că o creștere a valorii adăugate a produselor forestiere la nivel de micro-întreprindere va conduce la creșterea contribuției sectorului forestier în cadrul economiei locale și regionale.

Având în vedere situația națională existentă, sprijinul acordat prin această măsură va încuraja realizarea de investiții pentru procesarea și marketingul produselor agro-alimentare și a produselor forestiere (lemnoase și nelemnoase), având ca țintă finală creșterea valorii produselor prin respectarea condițiilor de calitate și de siguranță alimentară precum și satisfacerea cerințelor de piață. De asemenea, în vederea optimizării sectorului agroalimentar și forestier, procesarea produselor agricole și forestiere ar trebui să fie realizată, pe cât posibil, în zonele locale unde acestea sunt produse, pentru evitarea cheltuielilor suplimentare de transport și a creșterii emisiilor de gaze.

Obiectivele măsurii

Obiective generale

Creșterea competitivității întreprinderilor de procesare agro-alimentare și forestiere prin îmbunătățirea performanței generale a întreprinderilor din sectorul de procesare și marketing a produselor agricole și forestiere, printr-o mai bună utilizare a resurselor umane și a altor factori de producție.

Obiective specifice

- a) Introducerea și dezvoltarea de tehnologii și procedee pentru obținerea de noi produse agricole și forestiere competitive;
- b) Adaptarea întreprinderilor la noile standarde comunitare atât în etapa de procesare cât și în cea de distribuție a produselor obținute;
- c) Îmbunătățirea veniturilor întreprinderilor sprijinite prin creșterea valorii adăugate a produselor agricole;
- d) Creșterea valorii adăugate a produselor forestiere precum și a eficienței economice a activității microîntreprinderilor, prin dezvoltarea și modernizarea echipamentelor, proceselor și tehnologiilor de prelucrare.

Obiective operaționale

Sprijin pentru investiții vizând îmbunătățirea procesării și marketingului produselor agricole și forestiere.

Domeniul de acțiune

Sprijinul prin această măsură se acordă pentru realizarea de investiții corporale și necorporale în cadrul întreprinderilor pentru **procesarea și marketingul produselor agricole** care procesează materii prime, incluse în Anexa I la Tratatul de Instituire a Comunității Europene, cu excepția produselor piscicole și care obțin produse incluse și neincluse în Anexa I, pentru:

- a) Dezvoltarea de noi produse, procese și tehnologii;
- b) Promovarea investițiilor pentru producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile;
- c) Adaptarea la cerințele pieței, în funcție de resursele locale precum și deschiderea de noi oportunități de piață;
- d) Promovarea investițiilor pentru producerea biocombustibililor;
- e) Promovarea de investiții pentru respectarea standardelor comunitare;
- f) Creșterea productivității muncii în sectorul agro-alimentar;
- g) Aplicarea măsurilor de protecția mediului, inclusiv măsuri de eficiență energetică;
- h) Creșterea numărului de locuri de muncă și a siguranței la locul de muncă.

Pentru investițiile de procesare și marketing a produselor agricole care vizează obținerea de produse neincluse în Anexa I la Tratatul de Instituire a Comunității Europene, vor fi sprijinite numai sectoarele precizate în schema de ajutor de stat, care va fi conformă regulamentelor de ajutor de stat și numai de la data intrării în vigoare a acesteia .

De asemenea, sprijinul este acordat pentru investiții corporale și necorporale pentru **procesarea și marketingul produselor forestiere**, prin:

- a) Creșterea eficienței sectorului de procesare și marketing a produselor forestiere prin inovații și introducerea de noi tehnologii, mașini și echipamente, cu respectarea standardelor de siguranță în muncă și de protecție a mediului;
- b) Adaptarea la cerințele pieței, a prelucrării și comercializării produselor forestiere, în funcție de resursele locale, și explorarea de noi oportunități de piață de desfacere;
- c) Îmbunătățirea competitivității unităților de prelucrare și comercializare a produselor forestiere prin creșterea randamentului instalațiilor și proceselor de prelucrare și a calității produselor;
- d) Obținerea de surse de energie regenerabilă din biomasă forestieră;
- e) Îmbunătățirea dotărilor microîntreprinderilor prin achiziționarea de echipamente, utilaje și mașini complexe de recoltare, transport și prelucrare, în cadrul aceluiași proces tehnologic, a produselor forestiere, cum sunt mașinile forestiere multifuncționale de recoltat cu impact redus asupra mediului, precum și de mașini și utilaje speciale pentru transportul produselor forestiere, din pădure la unitățile de procesare primară;
- f) Creșterea numărului de locuri de muncă în sectorul procesării și valorificării produselor forestiere;
- g) Creșterea productivității muncii în sectorul forestier;
- h) Pentru procesarea produselor forestiere lemnoase sunt eligibile numai operațiile care au loc înainte de prelucrarea industrială în conformitate cu art. 19 din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006.